

'esvoletegar, batre d'ales, vagabundejar', *flōki* 'parracs trepitjats, draps abatanats'.

En gòtic s'ha conservat en el verb fort i reduplicat (el grups de verbs més arcaic) *flōkan*/*faiþlokum*/*flōkan*, si bé es dona el cas que la Bíblia ens presenta aquest en un passatge on té el significat secundari de 'plànyer, plorar fent-se mal' (donar-se cops, lacerar-se).¹⁶ Però és rica la representació en totes les llengües de la branca occidental del germànic (cf. b-al. ant. *flōkan* 'pegar al pit', 'maleir', a-al. ant. *fluobbon* id.); i també amb significats i formes que s'acosten bastant al que ens faria falta per *fleca*, si va significar 'tallada o fogassa de pa', encara que es registrin aplicades més aviat a altres matèries: ags. *flicke* i isl. ant. *flikki* 'penca o costat de la cansalada', b-al. mj. *vlicke* 'tros retallat, separat' («abgetrenntes stück»), a-al. ant. *flēcko* i *flēc* 'peça de roba, tros en general, clap, taca'.

Avui l'al. *flecken*, encara té o ha tingut, poc temps enrere, o dialectalment, tals significats: en Luter, i textos un poc posteriors, apareix com a 'parrac', 'peça de roba', 'peça de terra' (així en el *Piccolomini* de Schiller: Heyne, *Dt. Wb.* 1, 930), i *fleck* amb valors semblants (Heyne, 930), concretament 'parxe de cuiro que es posa a una bota': acc. amb la qual degué manllevar-se (des del saxó de Transsilvània) el roms. *fleac* «petit morceau de cuir» «bagatelle»;¹⁷ «partícula, portiuncula» (Henisch); i consta que encara ara els carnisers ho apliquen als bocins de tripes tallats.¹⁸ Si entràvem en fonts dels dialectes alemanys trobaríem més, car Spitzer (*LexikK*, p. 62n.) ja hi assenyala l'aplicació a articles de menjar i de panificació («Esswaren, Gebäck usw.»), i fins insinuava tot passant que ací podia estar l'ètimon de *fleca*;¹⁹ en el diccionari baix-alemany-mitjà de Lübben i Walther trobo fins i tot un «vleke» amb el significat nostre precis de mena de pa blanc («eine Sorte Weissbrot»);²⁰

Ara bé, puix que veiem aquestes aplicacions en parlers alemanys, també podríem suggerir l'existència d'un substantiu semblant **FLĒKŌ* en el llenguatge dels visigots, essent cosa comprovada que la seva arrel era tan arrelada i antiga en gòtic (*flōkan*) com en germànic occidental. El vocabulari dels visigots ens és molt poc conegut: cal donar per sobreentès que no era pas igual al dialecte ostrogòtic de la Bíblia d'Ulfilas, i encara més cal admetre que aquesta Bíblia no contenia complet tot el vocabulari dels gots ni dels ostrogots. Això ens explicaria el fet que aquest germanisme es presentí només en cat. i en la zona de Septimània, que constituïren el nucli inicial del Regne gòtic d'Occident, en les moltes dècades que la capital de l'estat visigòtic fou a Barcelona o a les ciutats septimanès.²¹

Queda, en fi, la possibilitat d'una altra etimologia o una altra via semàntica. El femení *fleco* s'estén a la major part del domini llenguadocià, o almenys al conjunt, o a la major part, del depts. Tarn, Erau, Gard i Avairon, amb els significats de «poignée de filasse de chanvre» (Couzinié), «poignée de javelle qui dans une airée n'a pas été battue», «poignée de foin qui, par suite de l'humidité --- forme un bouchon compacte ---» (Vayssier). Vaig ocupar-me ja de l'etimologia i de

l'extensió d'aquest mot en el DCEC (s. v. *flecha*, II, 636a14-40 i n. 6), on es poden veure importants complements i arguments que ara no exposaré. Hi ha ací una antinòmia entre un enllaç cèltic **VLĪSCA* (convertit després fonèticament en **FLĪSCA*, ja irl. antic), que no sols significa 'vareta, bastonet' ans també pertany a la terminologia del cànem i el lli amb el significat de 'gavella', 'manat (de lli o cànem)' —el qual seria bo com a base semàntica, però no s'explicaria la desaparició de la -s—, i un enllaç amb el mot germànic, sense -s, que hem estudiat. És molt menys clar, però, que el nostre mot *fleca*/*flequer* es pugui relligar semànticament amb un mot que signifiqui 'manat de cànem' o 'bastonet'; i, en tot cas, sembla que es pot descartar la possibilitat de l'ètimon cèltic per al nostre mot, en ajuntar-se l'escassa versemblança semàntica amb l'obstacle fonètic de la impossible desaparició de la -s.

Tanmateix hi ha un argument que dona entenedent que els dos mots no són inconexos: i és que llurs àrees són precisament complementàries: l'àrea de *flequer* (incloent-hi una possible preexistència de *fleca* 'mena de pa' en el territori occità de *flequier* 'forner') sembla excloure la de *fleco* «javelle», com si l'un hagués estat la causa de la mort de l'altre. Això suggereix que va existir en temps preliteraris un nus entre els dos.

1) Possiblement el mot *fleca* de la llengua d'oc va reunir en temps remots els dos significats 'gavella, manat (de cànem i lli)' i 'forma de pa', amb una major o menor intensitat de cada un, en tot el territori llenguadocià; i 2) Després l'homonímia va causar la desaparició d'una de les dues accs. en una de les dues parts del territori: 'pa de fleca' fou eliminat en el Nord, 'gavella de cànem o lli' fou eliminat en el Sud; i 3) El mot *fleca* en les dues accs. resultaria, en oc., d'un encreuament o suma dels dos ètimons parònims, germ. *FLĒKŌ* 'tallada de pa' i cèlt. *FLĪSCA* 'gavella'. Això també explicaria la debilitat del substantiu, en el sentit de 'mena de pa', en el llenguadocià Sud, on va existir fins a engendrar el derivat *flequier*, però aviat es perdé, combatut pel perill de la confusió homonímica. En català, el mot seria d'origen germànic pur, en llenguadocià vindria d'aquest però sumat amb el mot cèltic. Crec, en efecte, que així arribem a una explicació de tot el conjunt, dotada d'un màxim de coherència.

DERIV.: *Flequeria* ant.: «*flaqueria*, panificium», Barcelona, 1241 (Du C.); «que tot *flaquer* o *flaquera* qui haja acostumat de usar de offici de *flaqueria* en temps passat, dels dits tres meses passats a enllà, prenga gra de la botiga de la Ciutat, e aquell sia tengut pastar cascun die en aytal quantitat com li serà orodnada de pastar per lo dit mosataçaff», ban barceloní de 1375 (*DBal.*); avui *flequeria* 'botiga, forn' s'usaria encara a les Borges Blanques (segons Griera, *Tresor*).

1 Observem que Fabra, s. v. *forn*, porta l'acc. fraseològica *forn de coure pa*, però no *forn de pa*, i d'altra banda «*fleca* forn de pa»: sembla que li hauria plagut que *fleca* es propagués com a terme més inequívoc i útil, però com si hagués temut llan-